

Wymagania edukacyjne do przedmiotu „edukacja obywatelska” dla liceum ogólnokształcącego i technikum cz.2

Legenda:

- **(P)** – wymaganie obowiązkowe
- **(F)** – wymaganie fakultatywne
- **(DZO)** – działanie obywatelskie
- **(PR)** – projekt
- **(R)** – wymaganie poza podstawą programową

ROZDZIAŁ I. Polityka i życie publiczne

PYTANIE WIODĄCE: Jak działa państwo?

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO –działanie obywatelskie	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	dopelniające (bardzo dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:
TEMAT LEKCJI: Partie polityczne Liczba godzin 1							
1.	Uczeń / UCZENNICA: (P) rozróżnia partie polityczne znajdujące się w parlamencie Rzeczypospolitej Polskiej, a na przykładzie wybranych zagadnień wskazuje główne różnice programowe pomiędzy nimi i formułuje o nich własną opinię.	partia polityczna program polityczny pluralizm polityczny system partyjny lewica / prawica partia opozycyjna partia rządząca koalicja funkcje partii politycznych liberalizm gospodarczy interwencjonizm konserwatyzm liberalizm	– wyjaśnia krótko, po co powstają partie, – <u>identyfikuje</u> , z pomocą nauczyciela lub kolegów oraz z wykorzystaniem podręcznika lub innych źródeł, <u>aktualną partię rządzącą i jedną partię opozycyjną</u> w polskim parlamencie, – <u>identyfikuje</u> liderów partii rządzącej oraz głównej partii opozycyjnej w polskim parlamencie, – <u>identyfikuje</u> , z pomocą nauczyciela, <u>po jednym kluczowym postulatcie z programów dwóch partii</u> (rządzącej i opozycyjnej), <u>wskazuje jedną różnicę</u> między programami tych partii oraz <u>podejmuje próbę sformułowania własnej opinii</u> wobec wybranych postulatów.	– <u>opisuje</u> wskazane przez <u>nauczyciela dwie główne funkcje partii</u> oraz <u>podaje przykład</u> realizacji jednej z nich, – <u>wyjaśnia</u> krótko rolę partii opozycyjnej, – <u>wymienia</u> , na podstawie informacji znalezionych w internecie, <u>wszystkie partie rządzące i partie opozycyjne</u> w polskim parlamencie oraz określa liczebność ich reprezentacji w Sejmie i Senacie, – <u>identyfikuje</u> , na podstawie zestawienia w podręczniku, <u>jedną partię w polskim parlamencie o poglądach prawicowych i jedną o poglądach lewicowych</u> , – <u>wskazuje</u> dwa obszary, w których zwykle uwiadczniają się różnice między poglądami lewicowymi i prawicowymi, – w ramach jednego obszaru tematycznego <u>wskazuje różnice i podobieństwa</u> między programami kluczowych partii politycznych w polskim parlamencie i <u>formułuje, z pomocą nauczyciela lub kolegi/koleżanki, własne stanowisko</u> w tym zakresie.	– <u>opisuje</u> pięć funkcji partii oraz podaje przykłady realizacji tych funkcji, – <u>ocenia</u> , na podstawie badań zaprezentowanych w podręczniku, jaki stosunek do partii politycznych mają współcześni Polacy, – <u>wskazuje</u> cztery obszary, w których uwiadczniają się różnice między poglądami lewicowymi i prawicowymi, – w ramach dwóch obszarów tematycznych <u>wskazuje</u> różnice i podobieństwa między programami partii politycznych w polskim parlamencie oraz formułuje własne stanowisko w tym zakresie.	– <u>identyfikuje i opisuje sześć funkcji partii</u> oraz <u>podaje przykłady realizacji</u> tych funkcji, – <u>analizuje i uzasadnia</u> znaczenie pluralizmu politycznego dla demokracji (R), – <u>wskazuje po jednym przykładzie</u> państwa wielopartyjnego i państwa dwupartyjnego (R), – <u>wskazuje pięć obszarów</u> , w których najczęściej uwiadczniają się różnice między poglądami lewicowymi i prawicowymi, – <u>analizuje i wyjaśnia kluczowe różnice</u> między programami partii lewicowych i prawicowych <u>w ramach każdego z pięciu obszarów tematycznych</u> , – w ramach dwóch obszarów tematycznych <u>wskazuje różnice i podobieństwa</u> między programami partii politycznych w polskim parlamencie, a także <u>formułuje stanowisko</u> w tym zakresie.	– omawia najważniejsze konsekwencje braku pluralizmu politycznego w państwie demokratycznym (R), – <u>analizuje różnice</u> między liberalizmem gospodarczym a interwencjonizmem oraz formułuje własne stanowisko w tej sprawie (R), – <u>wskazuje</u> , odwołując się do przykładów zarówno historycznych, jak i współczesnych, <u>dwa państwa o systemie jednopartyjnym</u> (R), – <u>analizuje różnice</u> między liberalizmem światopoglądowym a konserwatyzmem oraz <u>formułuje własne stanowisko</u> w tej sprawie (R).

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopelniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:
TEMAT LEKCJI: Kampania wyborcza Liczba godzin: 2							
1.2	Uczeń: (F) V. analizuje kampanię wyborczą, programy partii i sposób komunikacji z obywatelami oraz wyjaśnia wpływ sondaży; krytycznie ocenia komunikaty perswazyjne, potrafi odróżniać fakty od opinii i weryfikować informacje; (DZO) dokonanie analizy programu wyborczego oraz kampanii wybranej partii lub kandydata	kampania wyborcza komitet wyborczy Państwowa Komisja Wyborcza perswazja / manipulacja marketing polityczny fakt / opinia sondaż wyborczy	– <u>wyjaśnia</u>, na czym polega kampania wyborcza, – <u>odróżnia, z pomocą nauczyciela, fakty od opinii w prostych przekazach medialnych</u>, – <u>rozpoznaje w materiałach przygotowanych przez nauczyciela po jednym przykładzie zastosowania perswazji i manipulacji w kampanii wyborczej</u>, – analizując kampanię wyborczą wybranej partii lub kandydata, <u>wskazuje, z pomocą nauczyciela, odbiorców, hasło, stosowane techniki manipulacji i perswazji oraz odwołania do emocji odbiorców.</u>	– wymienia <u>trzy podmioty</u> zaangażowane w kampanię wyborczą, – <u>na podstawie zaprezentowanych w podręczniku badań wyjaśnia</u>, skąd obywatele najczęściej czerpią informacje o startujących w wyborach komitetach i kandydatach, – rozpoznaje różne techniki perswazji i manipulacji w kampanii wyborczej oraz podaje przykłady ich użycia z życia politycznego w Polsce lub na świecie, – wyjaśnia, co to jest sondaż przedwyborczy, – analizując kampanię wyborczą wybranej partii lub kandydata, <u>wskazuje: odbiorców, hasło, postulaty, kluczowe tematy, stosowane techniki manipulacji i perswazji, ewentualne fake newsy, odwołania do emocji odbiorców.</u>	– <u>odróżnia fakty od opinii</u> w wybranych przekazach medialnych, – wymienia <u>pięć cech</u> skutecznego programu wyborczego (dostępny, zrozumiały, konkretny, kompletny i adekwatny), – <u>wskazuje cztery elementy</u>, na które warto zwracać uwagę, analizując sondaże przedwyborcze, – <u>analizuje program</u> wyborczy wybranej partii z uwzględnieniem pięciu warunków skuteczności i <u>formułuje swoją ocenę w tej sprawie</u>, – <u>na podstawie jednego przykładu z życia politycznego analizuje</u>, jak sondaże mogą wpływać na wyniki wyborów, – <u>opisuje trzy zagrożenia</u> wynikające z rosnącej roli mediów społecznościowych w kampaniach wyborczych oraz <u>podaje przykłady działań</u> minimalizujących opisane zagrożenia.	– <u>wymienia wszystkie podmioty</u> zaangażowane w kampanię wyborczą, – <u>wyjaśnia</u>, czym jest komitet wyborczy, i kto go może utworzyć (R), – <u>omawia</u>, dlaczego podczas kampanii wyborczej ma znaczenie umiejętność odróżniania faktów od opinii, – przedstawia cztery <u>zagrożenia</u> wynikające z rosnącej roli mediów społecznościowych w kampaniach wyborczych oraz <u>omawia przykłady działań</u> minimalizujących te zagrożenia.	– <u>kompleksowo ocenia kampanię wyborczą, identyfikując zagrożenia dla procesu wyborczego (np. efekt bańki informacyjnej, mikrotargetowanie, demagogię) (R).</u>

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopelniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:

TEMAT LEKCJI: Polityki publiczne

Liczba godzin:1

1.3	Uczeń: (P) omawia wybrane zagadnienie bieżące z zakresu polityk publicznych, które dzieli opinię publiczną, analizuje informacje i opinie na temat tego zagadnienia oraz formułuje własną opinię i uczestniczy w debacie na jego temat (PR) analiza i ocena wybranej polityki publicznej	polityki publiczne: społeczna, rynku pracy, zdrowotna, edukacyjna, kulturalna, bezpieczeństwa, gospodarcza, przemysłowa, rolna, ekologiczna, naukowa, regionalna	– <u>podaje przykłady</u> spraw, którymi zajmuje się państwo, – <u>identyfikuje</u>, z pomocą nauczyciela lub kolegów i koleżanek, jedną kwestię, która wywołuje spory w Polsce, – <u>na podstawie wyszukanych informacji wskazuje argumenty</u> za i przeciw w sprawie budzącej spory w społeczeństwie oraz <u>podejmuje próbę sformułowania stanowiska</u> w tej kwestii, – <u>identyfikuje</u>, na przykładzie opisów programu „Rodzina800 plus” z dwóch różnych źródeł, <u>dwie zalety i dwie wady</u> wprowadzonych przez państwo rozwiązań, – <u>wysłuchuje z szacunkiem opinii kolegów i koleżanek</u> podczas klasowej debaty na temat programu „Rodzina800 plus”.	– wyjaśnia, co to jest polityka publiczna, oraz <u>podaje trzy przykłady</u> takich polityk, – <u>wskazuje dwa narzędzia</u>, za pomocą których państwo realizuje polityki publiczne, – <u>podaje dwa przykłady działań</u> państwa w ramach wybranej polityki publicznej, które wywołują spory w Polsce, oraz <u>wyjaśnia</u>, z czego wynikają te konflikty, – <u>wymienia trzy polityki publiczne</u>, każdą z nich krótko opisuje, w <u>odniesieniu do jednej polityki</u> podaje przykład podejmowanych przez państwo działań, – <u>wskazuje jedną kwestię</u>, która obecnie wywołuje spory w polskim społeczeństwie i na podstawie wyszukanych w internecie informacji opisuje krótko problem, proponowane rozwiązania oraz argumenty za i przeciw, a także <u>formułuje</u> własne stanowisko w opisywanej kwestii, – <u>formułuje opinię</u> na temat programu „Rodzina 800 plus” i uzasadnia ją podczas klasowej debaty.	– <u>wskazuje trzy narzędzia</u>, za pomocą których państwo realizuje polityki publiczne, – <u>wymienia sześć polityk publicznych</u>, każdą z nich krótko <u>opisuje</u>, w <u>odniesieniu do dwóch polityk</u> podaje <u>przykłady</u> podejmowanych przez państwo działań oraz ocenia ich skuteczność, – aktywnie uczestniczy w debacie na temat wybranego programu (np. „Rodzina 800 plus”), trafnie odpowiadając na kontrargumenty, – <u>wskazuje dwie kwestie</u>, które wywołują spory w Polsce i, na podstawie wyszukanych w internecie informacji, <u>opisuje krótko</u> te problemy, proponowane rozwiązania oraz argumenty za i przeciw, a także <u>formułuje własne stanowisko</u> w opisywanych kwestiach.	– <u>omawia wszystkie narzędzia</u>, za pomocą których państwo realizuje polityki publiczne, – <u>omawia trzy kwestie</u>, które obecnie wywołują spory w Polsce i na podstawie wyszukanych w internecie informacji opisuje krótko te problemy, proponowane rozwiązania oraz argumenty za i przeciw, a także formułuje własne stanowisko w opisywanych kwestiach, – podsumowuje debatę na temat wybranego programu, celnie analizując przedstawione w niej stanowiska i argumenty, – <u>analizuje</u>, pod kątem zasadności, adekwatności i efektywności, <u>dowolny program</u> realizowany w ramach wybranej polityki publicznej oraz <u>dokonuje jego oceny</u>.	– <u>charakteryzuje i ocenia skuteczność</u> wybranych <u>polityk publicznych</u>, <u>odwołując się do rankingów i raportów organizacji eksperckich</u> (tzw. <u>think tanków</u>) (R).
-----	---	---	---	--	---	---	--

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:

TEMAT LEKCJI: Zasady życia publicznego

Liczba godzin:1

1.4	Uczeń: (P) wyjaśnia znaczenie przejrzystości życia publicznego i działanie mechanizmów kontroli obywatelskiej mającej przeciwdziałać zjawiskom patologii lokalnych władz publicznych (np. nepotyzm, korupcja, klientelizm); w miarę możliwości stosuje wybrane narzędzia kontroli obywatelskiej (np. dostęp do informacji publicznej)	przejrzystość / jawność życia publicznego kontrola obywatelska Biuletyn Informacji Publicznej dostęp do informacji publicznej nepotyzm, korupcja klientelizm, partykularyzm dziennikarstwo śledcze, sygnaliści skarga a wniosek administracyjny	– <u>wyjaśnia</u> , co to jest informacja publiczna, i <u>podaje przykład takiej informacji</u> . – <u>wskazuje obszar życia publicznego, w którym</u> wybrane informacje powinny zostać niejawne, – <u>wskazuje kilka narzędzi</u> kontroli obywatelskiej, – <u>wyszukuje w BIP</u> swojego samorządu, <u>z pomocą kolegi lub nauczyciela</u> , interesujące go (lub wskazane przez nauczyciela) informacje, – <u>z pomocą nauczyciela przygotowuje</u> , zgodnie z obowiązującymi zasadami, <u>wniosek o</u> informację publiczną skierowany do wybranej instytucji.	– <u>podaje jeden argument</u> za przejrzystością życia publicznego, – <u>wyjaśnia</u> , co to jest informacja publiczna, i <u>podaje dwa przykłady</u> takiej informacji. – <u>wyjaśnia, co to jest klientelizm</u> , i <u>podaje przykład</u> tego zjawiska. – <u>wskazuje informacje</u> , do których można mieć dostęp, – <u>wyjaśnia krótko</u> , dlaczego niektóre informacje powinny zostać niejawne, i uzasadnia swoje stanowisko, – <u>wskazuje i opisuje trzy narzędzia</u> kontroli obywatelskiej, – <u>samodzielnie wyszukuje w BIP</u> swojego samorządu interesujące go (lub wskazane przez nauczyciela) informacje, – <u>we wskazanej przez nauczyciela sprawie skutecznie składa</u> do odpowiedniej instytucji, zgodnie z obowiązującymi zasadami, <u>wniosek o informację publiczną</u> .	– <u>formułuje trzy argumenty</u> za przejrzystością życia publicznego, – <u>wyjaśnia</u> , co to jest informacja publiczna, wskazuje treści, które ona obejmuje, i <u>podaje dwa przykłady</u> takiej informacji, – <u>wskazuje i krótko opisuje pięć narzędzi</u> kontroli obywatelskiej, – <u>wyjaśnia</u> , jaką funkcję pełni w państwie kontrola obywatelska, – w <u>wybranej przez siebie sprawie skutecznie składa</u> do odpowiedniej instytucji, zgodnie z obowiązującymi zasadami, <u>wniosek</u> o informację publiczną, – <u>wyjaśnia</u> , co to są nepotyzm i korupcja.	– <u>wyjaśnia</u> , na czym polega jawność życia publicznego, – <u>formułuje cztery argumenty</u> za przejrzystością życia publicznego, – <u>analizuje BIP</u> swojego samorządu oraz <u>ocenia</u> , czy łatwo jest odnaleźć w nim potrzebne informacje i czy są one zaprezentowane w czytelny sposób, – <u>ocenia skuteczność pięciu narzędzi</u> kontroli obywatelskiej w państwie demokratycznym, – <u>podaje po jednym przykładzie</u> nepotyzmu, korupcji i klientelizmu oraz <u>analizuje mechanizmy</u> ich powstawania, – <u>formułuje</u> i uzasadnia opinię na temat negatywnych skutków nepotyzmu, korupcji i klientelizmu dla każdego obywatela i dla całego państwa.	– <u>definiuje i analizuje zjawisko partykularyzmu w życiu publicznym (R)</u> . – <u>na podstawie wyników badań wskazuje najbardziej i najmniej skorumpowane państwa (R)</u> , – <u>na podstawie wyników badań wyjaśnia</u> , jakie są zauważalne tendencje dotyczące zjawiska korupcji w Polsce (R).	
-----	---	--	--	--	---	---	---	--

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopelniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)	
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	
TEMAT LEKCJI: Społeczeństwo obywatelskie Liczba godzin:1								
1.5	Uczeń/ Uczennica: (P) wyjaśnia znaczenie społeczeństwa obywatelskiego dla sprawnego funkcjonowania	społeczeństwo obywatelskie kapitał społeczny organizacje społeczne / organizacje pożytku	– <u>wyjaśnia swoimi słowami</u> , co to jest społeczeństwo obywatelskie, – <u>wymienia dwa podmioty</u> tworzące społeczeństwo obywatelskie oraz <u>wskazuje</u> , z pomocą nauczyciela, <u>jeden taki podmiot</u> w swoim najbliższym otoczeniu (gmina),	– <u>wymienia trzy funkcje</u> społeczeństwa obywatelskiego, – <u>wskazuje czynniki i elementy</u> niezbędne dla istnienia społeczeństwa obywatelskiego, – <u>wymienia cztery podmioty</u> tworzące społeczeństwo obywatelskie oraz <u>identyfikuje</u>	– identyfikuje i opisuje trzy funkcje społeczeństwa obywatelskiego, – <u>omawia krótko trzy formy</u> wspierania demokracji wykorzystywane przez społeczeństwo obywatelskie, – <u>identyfikuje trzy czynniki</u> ,	– identyfikuje i opisuje pięć funkcji społeczeństwa obywatelskiego, – <u>wymienia i charakteryzuje osiem podmiotów</u> tworzących społeczeństwo obywatelskie oraz <u>identyfikuje cztery takie podmioty</u> w swoim	– <u>wymienia i charakteryzuje jedenaście podmiotów</u> tworzących społeczeństwo obywatelskie oraz <u>identyfikuje osiem takich podmiotów</u> działających w Polsce, – <u>omawia</u> znaczenie kapitału społecznego dla społeczeństwa obywatelskiego oraz <u>wymienia</u>	

1.6	(P) wyjaśnia wpływ mediów tradycyjnych i społecznościowych na przekonania i postawy opinii publicznej oraz funkcjonowanie społeczeństwa, państwa i demokracji; wyjaśnia zagrożenia związane z upowszechnianiem niesprawdzonych informacji (F) przedstawia krajobraz medialny w Polsce, rozróżnia profile ideowe redakcji, ocenia wiarygodność wybranych publikacji oraz formułuje opinie i dyskutuje o nich z innymi	media masowe środki masowego przekazu niezależność mediów pluralizm medialny etyka dziennikarska bańka informacyjna	– <u>wskazuje po jednym przykładzie</u> mediów społecznościowych i mediów tradycyjnych, – <u>wymienia dwie reguły</u>, które powinny obowiązywać wszystkich twórców przekazów medialnych, – <u>wysłuchuje z szacunkiem opinii innych</u> na temat wpływu mediów na zachowania, poglądy i wybory obywateli oraz wskazuje, które z wyrażonych poglądów podziela, – z <u>pomocą nauczyciela</u> wskazuje dwa wymienione w tekście źródłowym <u>kluczowe zagrożenia</u> wynikające z rozpowszechniania niesprawdzonych informacji, – analizuje, z pomocą nauczyciela, własną aktywność w mediach (pod kątem różnorodności źródeł informacji, częstotliwości korzystania z mediów różnego typu, sposobu zaangażowania jako odbiorcy i komentatora), identyfikuje ewentualne obszary do zmiany w tym zakresie, – <u>wspólnie z grupą formułuje dwie zasady</u>, które powinny obowiązywać twórców medialnych, np. w działalności influencerów.	– <u>identyfikuje dwie funkcje</u> środków masowego przekazu i podaje sposoby ich realizacji, – <u>identyfikuje osoby / grupy osób</u>, które kształtują w mediach przekonania młodych ludzi (R), – <u>formułuje własne stanowisko i dwa argumenty</u> w dyskusji na temat wpływu mediów na zachowania, poglądy i wybory obywateli oraz z szacunkiem wysłuchuje odmiennych opinii, – <u>analizuje własną aktywność w mediach</u> (pod kątem różnorodności źródeł informacji, częstotliwości korzystania z mediów różnego typu, sposobu zaangażowania), <u>identyfikuje ewentualne obszary do zmiany w tym zakresie</u>, – <u>wskazuje dwa</u> wymienione w tekście źródłowym <u>kluczowe zagrożenia</u> związane z funkcjonowaniem w bańce informacyjnej; z pomocą nauczyciela <u>wskazuje jeden sposób</u> przeciwdziałania tym zagrożeniom.	– <u>wskazuje po trzy przykłady</u> mediów tradycyjnych i mediów społecznościowych, – <u>identyfikuje i omawia cztery funkcje</u> środków masowego przekazu, – <u>wymienia po jednym przykładzie</u> mediów publicznych i mediów prywatnych, – <u>wyjaśnia</u> na przykładach kluczowe różnice między mediami tradycyjnymi i mediami społecznościowymi, – <u>identyfikuje dwa podobieństwa i dwie różnice</u> w sposobie prezentowania wybranego tematu w kilku mediach o odmiennej orientacji światopoglądowej, – <u>analizuje i omawia, odwołując się do dwóch przykładów</u>, rolę mediów w państwie demokratycznym, – <u>wymienia cztery reguły</u>, które powinny obowiązywać wszystkich dziennikarzy i twórców przekazów medialnych, – <u>formułuje własne stanowisko i trzy argumenty</u> w dyskusji na temat wpływu mediów na zachowania, poglądy i wybory obywateli oraz z szacunkiem wysłuchuje odmiennych opinii, – <u>wskazuje i omawia dwa</u> wymienione w tekście źródłowym <u>kluczowe zagrożenia</u> związane z funkcjonowaniem w bańce informacyjnej; identyfikuje <u>dwa sposoby</u> przeciwdziałania tym zagrożeniom.	– <u>identyfikuje pięć funkcji</u> środków masowego przekazu i podaje sposoby ich realizacji, – <u>ocenia wybrane teksty</u> pod kątem ich obiektywności, – <u>uzasadnia</u>, że w Polsce panuje pluralizm medialny, – celnie <u>podsumowuje</u> dyskusję na temat wpływu mediów na postawy obywateli, analizując przedstawione w niej argumenty, – <u>analizuje na konkretnym przykładzie</u> zjawisko dezinformacji lub bańki informacyjnej, oceniając jego negatywny wpływ na funkcjonowanie demokracji, – <u>identyfikuje</u>, na podstawie danych źródłowych zaprezentowanych w podręczniku, <u>cztery główne źródła informacji</u>, z których korzystają Polacy, oraz przedstawia sposoby korzystania z mediów z uwzględnieniem poszczególnych grup wiekowych (R).	– <u>wskazuje</u>, kto stoi na straży pluralizmu i niezależności mediów (R), – <u>uzasadnia krótko</u>, dlaczego dla demokracji istotne są wolność, niezależność i obiektywizm mediów (R).
-----	---	---	--	--	--	--	--

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopelniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:

Liczba godzin:1

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:

TEMAT LEKCJI: Relacje państwo – Kościół w Polsce

1.8	(P) wyjaśnia wpływ Kościoła katolickiego na proces demokratyzacji życia publicznego w Polsce do 1989 r., na wybranych przykładach analizuje charakter bieżących relacji państwo – kościoły i inne związki wyznaniowe, a także formułuje opinię w tej sprawie i poddaje ją dyskusji	stalinizm Karol Wojtyła Stefan Wyszyński komisja wspólna rządu PRL i Episkopatu Jerzy Popiełuszko Kościoły i związki wyznaniowe państwo świeckie konkordat	– <u>podaje po jednym przykładzie zdarzeń i postaci</u> związanych z Kościołem katolickim, które miały wpływ na proces demokratyzacji przed 1989 r., – <u>podaje jeden przykład zdarzeń lub postaci</u> związanych z Kościołem katolickim, które miały wpływ na życie publiczne w Polsce w ostatnich latach, – z pomocą nauczyciela formułuje własną opinię (na podstawie wyników badań zaprezentowanych w podręczniku) na temat wpływu Kościoła katolickiego na życie publiczne w Polsce, – <u>wskazuje dwa przykłady działalności społecznej Kościoła katolickiego,</u> – <u>wymienia dwie największe wspólnoty</u> wyznaniowe w Polsce.	– <u>podaje po dwa przykłady zdarzeń lub postaci</u> związanych z Kościołem katolickim, które miały wpływ na proces demokratyzacji przed 1989, – samodzielnie formułuje opinię (na podstawie wyników badań zaprezentowanych w podręczniku) na temat wpływu Kościoła katolickiego na życie publiczne w Polsce, – <u>podaje dwa przykłady zdarzeń lub postaci</u> związanych z Kościołem katolickim, które miały wpływ na życie publiczne w Polsce w ostatnich latach, – <u>wskazuje trzy przykłady działalności społecznej Kościoła katolickiego,</u> – <u>wymienia trzy największe wspólnoty</u> wyznaniowe w Polsce.	– wyjaśnia – odwołując się do przykładów – jaka była rola Kościoła katolickiego w Polsce (do 1989 r. oraz po 1989 r.) w procesie kształtowania społeczeństwa obywatelskiego, – <u>wskazuje dwa przykłady wpływu Kościoła katolickiego po 1989 r. na obowiązujące w Polsce regulacje prawne,</u> – <u>formułuje i uzasadnia poprawnymi argumentami</u> własną opinię na temat wpływu Kościoła katolickiego na życie publiczne w Polsce.	– <u>charakteryzuje działalność trzech</u> największych wspólnot wyznaniowych w Polsce, – <u>wyjaśnia</u>, jak <i>Konstytucja RP</i> reguluje relacje państwo–Kościół: <u>podaje cztery kluczowe zasady we wzajemnych stosunkach oraz dwa przykłady ich realizacji w praktyce,</u> – wyszukuje i opisuje w notatce wybraną regulację prawną dotyczącą Kościoła i/lub związków wyznaniowych, która budzi kontrowersje w społeczeństwie polskim.	– opisuje krótko stosunek państwa do Kościoła katolickiego w Polsce przed 1989 r. i współcześnie, wskazując na podobieństwa i różnice między oboma okresami (R), – <u>wyjaśnia</u>, w czym przejawia się świeckość państwa (R), – <u>analizuje</u> rozwiązania prawne regulujące relacje państwo–Kościół zawarte w Konstytucji RP i konkordacie (R), – analizuje wyniki badań dotyczących religijności w Polsce oraz formułuje własną opinię na temat przyczyn zmian zachodzących w tym obszarze (R).
-----	--	--	---	--	---	---	---

ROZDZIAŁ II. Polska w Europie

PYTANIE WIODĄCE: Jakiej Unii Europejskiej chcemy?

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)
			UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:
TEMAT LEKCJI: Unia Europejska Liczba godzin: 1							
2.1.	Uczeń: (P) VI. 1) opisuje genezę powstania Unii Europejskiej, rozpoznaje	etapy integracji europejskiej Unia Europejska Państwa członkowskie	– <u>wymienia</u> najważniejsze etapy integracji europejskiej, – <u>wie</u>, co to jest UE i w <u>prosty sposób wyjaśnia</u> dlaczego powstała, – <u>wymienia przynajmniej jedną instytucję UE</u> i na podstawie materiału	– <u>wymienia</u> etapy integracji europejskiej, – <u>wyjaśnia</u> dlaczego powstała UE, <u>podaje co najmniej dwa powody</u>, – <u>wymienia przynajmniej dwie instytucje UE</u> i na podstawie materiału źródłowego [np.	– krótko omawia etapy integracji europejskiej i umiejscawia w czasie, – <u>wyjaśnia</u> dlaczego powstała UE, <u>podaje co najmniej trzy powody</u>, – <u>rozpoznaje</u> główne instytucje UE, wie czym	– <u>zna</u> państwa członkowskie UE (R), – <u>wyjaśnia</u> dlaczego powstała UE, podaje co najmniej cztery powody, – <u>zna</u> ojców integracji europejskiej (R),	– <u>omawia</u> początki integracji europejskiej oraz <u>analizuje</u> etapy integracji europejskiej, – <u>wskazuje</u>, w którym etapie integracji europejskiej poszczególne państwa stały się członkami Wspólnot lub UE, – analizuje powody powstania UE; <u>podaje co najmniej pięć przykładów</u> i je omawia,

	jej główne instytucje (Radę Europejską, Radę Unii Europejskiej, Komisję Europejską, Parlament Europejski oraz Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej) [...]	UE instytucje UE akty prawne UE (R) budżet UE (R)	źródłowego z podręcznika <u>potrafi wskazać</u> , czym się zajmuje.	z podręcznika lub internetu] potrafi wskazać czym się zajmują.	różni się Rada UE ora Rady Europejskiej, – <u>wyszukuje informacje</u> nt. instytucji UE, a także wybranych aktów prawa unijnego.	– <u>rozpoznaje</u> instytucje UE i na przykładach analizuje ich pracę, – <u>wyszukuje informacje</u> nt. instytucji UE i potrafi je zastosować na lekcji, – <u>rozróżnia</u> akty prawa UE, w tym prawo pierwotne i wtórne (R), – <u>wyszukuje informacje</u> nt. aktualnych aktów prawnych uchwalonych na poziomie UE.	– na przykładach <u>analizuje</u> kompetencje instytucji UE, – <u>wyszukuje</u> informacje nt. instytucji UE i <u>je porównuje</u> , – <u>rozróżnia i analizuje</u> akty prawa UE, w tym prawo pierwotne i wtórne; <u>uzasadnia</u> , które z nich są wiążące dla państw członkowskich (R), – <u>analizuje</u> źródła dochodów budżetu unijnego w oparciu o materiały źródłowe, w tym rozróżnia zasoby własne UE.
--	---	--	---	--	--	---	--

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)
			UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:
TEMAT LEKCJI: Przyszłość Unii Europejskiej Liczba godzin: 2							
2.2.	Uczeń: (P) VI. 3) rozważa dylematy dotyczące pogłębiania i poszerzania integracji europejskiej oraz formułuje opinię i podejmuje dyskusję na temat tych procesów; (F) VI. 1) przedstawia	strefa wolnego handlu unia celna wspólny rynek unia gospodarcza i walutowa unia polityczna strefa euro kryteria	– <u>wymienia przynajmniej dwa</u> najważniejsze etapy pogłębiania integracji europejskiej, – z wykorzystaniem podręcznika (mapy) <u>wymienia przykładowe</u> państwa należące do strefy euro, – <u>identyfikuje</u> pojęcia kryteria kopenhaskie, akcesja, – z wykorzystaniem <u>materiałów źródłowych</u> (podręcznik) <u>wymienia</u> państwa kandydujące do UE, – <u>identyfikuje</u> przynajmniej jeden priorytet strategiczny UE,	– <u>wymienia</u> etapy pogłębiania integracji europejskiej i <u>formułuje opinię</u> na ten temat, – z wykorzystaniem podręcznika (mapy) <u>wymienia</u> państwa należące do strefy euro, – <u>wyjaśnia na przykładach</u> pojęcia: kryteria kopenhaskie, akcesja, – <u>identyfikuje</u> państwa kandydujące do UE oraz przynajmniej dwa priorytety strategiczne, – <u>rozróżnia</u> pojęcia polityka	– <u>wymienia i omawia</u> etapy pogłębiania oraz poszerzenia integracji europejskiej i <u>formułuje opinię</u> na ten temat, – <u>wymienia</u> państwa należące do strefy euro, – na podstawie materiałów źródłowych (podręcznik) <u>rozważa</u> przystąpienie do strefy euro, – <u>wyjaśnia</u> pojęcie kryteria kopenhaskie i podaje przynajmniej trzy przykłady kryteriów, – <u>na przykładach omawia</u> proces akcesyjny do UE,	– <u>formułuje opinię</u> na temat pogłębiania oraz poszerzenia integracji europejskiej; oraz podejmuje dyskusję, – <u>wymienia</u> najważniejsze warunki przystąpienia do strefy euro oraz państwa należące do strefy euro, – <u>formułuje argumenty</u> i kontrargumenty nt. przynależności państw do strefy euro; <u>formułuje opinię</u> ten temat i ją <u>uzasadnia</u> , – <u>wyjaśnia</u> pojęcie kryteria kopenhaskie i podaje przykłady kryteriów politycznych, gospodarczych, prawnych, – <u>analizuje</u> pojęcie proces akcesyjny	– <u>analizuje</u> etapy pogłębiania oraz poszerzenia integracji europejskiej; formułuje opinię na ten temat oraz podejmuje dyskusję, – <u>wymienia i omawia</u> warunki przystąpienia do strefy euro oraz podaje państwa należące do strefy euro, – <u>zajmuje stanowisko</u> w dyskusji na temat przynależności państw do strefy euro i je <u>uzasadnia</u> odwołując się do różnorodnych argumentów (ekonomicznych, politycznych, społecznych), – analizuje kryteria kopenhaskie i omawia przykłady kryteriów politycznych, gospodarczych, prawnych, – analizuje proces akcesyjny i trzy jego

	założenia wybranej polityki wspólnotowej, w tym wpływ jej realizacji na własną okolicę i Polskę, oraz formułuje i uzasadnia swoją opinię na jej temat; kopenhaskie proces akcesyjny przyszłość UE Polityka zagraniczna UE bezpieczeństwo o wewnętrzne polityki sektorowe (F) polityka klimatyczna (F) polityka spójności (F) fundusze UE (F) euroceptycyzm Europa ojczyzn czy Stany Zjednoczone Europy	– <u>rozdziela</u> pojęcia polityka zagraniczna i bezpieczeństwo UE; <u>podaje po jednym przykładzie</u> działań w obu tych obszarach, – z wykorzystaniem materiałów źródłowych (podręcznik, źródła online) <u>identyfikuje pojęcia</u> bezpieczeństwo wewnętrzne UE, kryzys migracyjny, pakt migracyjny, – z wykorzystaniem materiałów źródłowych (podręcznik) <u>identyfikuje dwa przykłady</u> polityki sektorowej, – <u>identyfikuje pojęcie polityka klimatyczna</u> i <u>podaje przykład (jeden)</u> reform UE w jednej z wybranych dziedzin (energetyka, transport, przemysł, rolnictwo), – z wykorzystaniem materiałów źródłowych (podręcznik) <u>wyjaśnia</u> jaki jest cel polityki spójności, – na podstawie materiałów źródłowych (podręcznik) w prosty sposób <u>wyjaśnia</u> podział środków między państwa przez UE (F), – <u>podaje przykład</u> postawy euroceptycznej odnosząc się do materiałów źródłowych (podręcznik); wie kim są euroentuzjaści,	zagraniczna i bezpieczeństwo UE; potrafi podać po dwa przykłady tego działań w obu tych obszarach, – <u>podaje dwa przykłady</u> realizacji polityki bezpieczeństwa wewnętrznego UE, – <u>wyszukuje informacje</u> nt. kryzysu migracyjnego, paktu migracyjnego, a także ograniczeń swobody przepływu osób, towarów, usług w UE, – z wykorzystaniem materiałów źródłowych (podręcznik) <u>identyfikuje trzy przykłady</u> polityki sektorowej, – <u>identyfikuje pojęcie</u> polityka klimatyczna i <u>wymienia dwa przykłady</u> reform UE w jednej z wybranych dziedzin (energetyka, transport, przemysł, rolnictwo), – z wykorzystaniem materiałów źródłowych (podręcznik) <u>wyjaśnia</u> jaki jest cel polityki spójności; <u>podaje przykład</u> dwóch programów, – na podstawie materiałów źródłowych (podręcznik) <u>wyjaśnia</u> podział środków między państwa UE i <u>podaje</u> przynajmniej jeden przykład korzystania z funduszy europejskich, – <u>podaje przykłady (dwa)</u> postaw euroceptycznych odnosząc się do materiałów źródłowych (podręcznik), wie kim są euroentuzjaści,	– <u>wymienia</u> państwa kandydujące do UE i <u>wyszukuje informacje</u> na temat stanu ich negocjacji, – <u>identyfikuje</u> priorytety strategiczne UE (<u>przynajmniej cztery</u>), – <u>wyjaśnia</u> na czym polega polityka zagraniczna i bezpieczeństwa UE; potrafi podać po trzy przykłady tego działań w obu tych obszarach, – <u>wyszukuje informacje</u> nt. kryzysu migracyjnego, paktu migracyjnego, a także ograniczeń swobody przepływu osób, towarów, usług w UE i je prezentuje, – <u>wymienia przykłady</u> polityki sektorowej (<u>co najmniej dwa</u>), – <u>analizuje</u> założenia wybranej polityki realizowanej na poziomie unijnym i <u>rozważa</u> jej wpływ na Polskę, – <u>wyjaśnia</u>, na czym polega polityka klimatyczna i <u>wymienia przykłady (trzy)</u> reform UE w jednej z wybranych dziedzin (energetyka, transport, przemysł, rolnictwo), – <u>wyjaśnia</u>, jaki jest cel polityki spójności; <u>podaje przykłady</u> co najmniej dwóch programów, – <u>wyszukuje informacje</u> nt. Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i je omawia, – <u>wyjaśnia</u> sposób podziału środków między państwa UE i sposób ubiegania się o dofinansowanie; <u>rozdziela</u>	i <u>wymienia</u> etapy procesu akcesyjnego, – <u>wymienia</u> państwa kandydujące do UE, <u>wyszukuje informacje</u> na temat stanu ich negocjacji i <u>analizuje</u> główne problemy, które pojawiły się w trakcie tych rozmów, – <u>analizuje</u> priorytety strategiczne UE, – <u>wymienia</u> aktywności instytucji UE w obszarach polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE; <u>wyjaśnia</u> na czym polegają sankcje unijne oraz w jaki sposób UE zwiększa zdolności obronne, – <u>zajmuje stanowisko</u> nt. integracji Polski z UE w dziedzinie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa w odniesieniu do polskiej racji stanu i je <u>uzasadnia</u>, – <u>wyszukuje informacje</u> nt. ograniczeń swobody przepływu osób, towarów, usług w UE (np. kryzysu migracyjnego, paktu migracyjnego); <u>wyszukuje i analizuje argumenty</u> stron sporu, w tym dotyczące restrykcyjnej polityki migracyjno-azylowej, – <u>wymienia i omawia co najmniej cztery przykłady</u> polityki sektorowej, – <u>wyjaśnia</u>, na czym polega polityka klimatyczna i opisuje <u>przykłady (co najmniej trzy)</u> reform UE w jednej z wybranych dziedzin (energetyka, transport, przemysł, rolnictwo), – <u>analizuje</u> założenia wybranej polityki realizowanej na poziomie unijnym i <u>rozważa</u> jej wpływ na Polskę oraz swoje najbliższe otoczenie, – <u>podaje przykłady co najmniej trzech programów</u> polityki spójności i je <u>charakteryzuje</u>, – <u>wskazuje</u> regiony w UE, których może dotyczyć Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji,	etapy; ilustruje swoją odpowiedź przykładami, – <u>wymienia</u> państwa kandydujące do UE, <u>wyszukuje informacje</u> na temat stanu ich negocjacji, <u>analizuje</u> główne problemy, które pojawiły się w trakcie tych rozmów oraz <u>ocenia</u> szanse państw kandydujących na członkostwo w UE, – <u>analizuje</u> priorytety strategiczne UE oraz <u>wskazuje</u>, w jaki sposób powstały, – <u>omawia</u> aktywności instytucji UE w obszarach polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE; <u>wyjaśnia</u> na czym polegają sankcje unijne oraz w jaki sposób UE zwiększa zdolności obronne, – <u>bierze czynny udział w debacie oksfordzkiej</u> nt. integracji Polski z UE w dziedzinie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa w odniesieniu do polskiej racji stanu, – <u>analizuje informacje</u> nt. ograniczeń swobody przepływu osób, towarów, usług w UE (np. kryzysu migracyjnego, paktu migracyjnego); <u>wyszukuje i analizuje argumenty</u> stron sporu, w tym dotyczące restrykcyjnej polityki migracyjno-azylowej, – <u>wymienia i charakteryzuje co najmniej pięć przykładów</u> polityki sektorowej, – <u>analizuje</u> założenia polityki klimatycznej i <u>charakteryzuje</u> przykłady reform UE w każdej z czterech dziedzin (energetyka, transport, przemysł, rolnictwo), – <u>analizuje</u> założenia wybranej polityki realizowanej na poziomie unijnym i <u>rozważa</u> jej wpływ na Polskę oraz swoje najbliższe otoczenie; <u>prezentuje</u> na forum klasy wyniki swojej pracy, – <u>podaje przykłady czterech</u> programów polityki spójności i je <u>charakteryzuje</u>, – <u>wskazuje</u>, jak Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji odnosi się do sytuacji Polski, – <u>analizuje</u> sposób podziału środków między państwa UE i sposób ubiegania
--	--	---	--	--	--	---

2.3.	Uczeń: (P) VI. 2) ocenia bilans członkostwa Polski w Unii Europejskiej, w tym w zakresie czterech swobód jednolitego rynku oraz praw obywateli Unii Europejskiej, oraz bierze udział w dyskusji na jego temat; (P) VI. 1) [...] opisuje udział Polski w procesach decyzyjnych w Unii Europejskiej; (F) VI. 2) wyjaśnia dostępne obywatelom sposoby wpływania na politykę Unii Europejskiej, w tym europejską inicjatywę obywatelską, i w miarę możliwości wykorzystuje wybrane z nich;	droga Polski do Unii Europejskiej bilans członkostwa obowiązki wynikające z tytułu członkostwa w UE obywatelstwo unijne prawa obywateli UE europejska inicjatywa obywatelska (F) fundusze unijne	– wykorzystując materiały źródłowe (podręcznik) <u>wymienia</u> najważniejsze etapy integracji Polski z UE, – <u>na podstawie wyników badań</u> [podręcznik] <u>wymienia</u> zyski i straty członkostwa Polski w UE [podaje po dwa przykłady], – <u>wymienia przynajmniej</u> trzy obowiązki wynikające ze członkostwa Polski w UE, – <u>wyjaśnia</u> pojęcie obywatelstwo unijne i <u>podaje trzy przykłady</u> praw, które z niego wynika, – <u>wymienia trzy przykłady</u> wyzwań i kontrowersji związanych z członkostwem Polski w UE, – <u>wyszukuje informacje nt. przynajmniej dwóch funduszy unijnych</u>, z których korzysta/korzystała Polska [podaje nazwę i zakres] oraz <u>co najmniej dwie wdrożone</u> w swoim regionie [województwie, powiecie lub gminie] inicjatyw dzięki środkom europejskim, – z wykorzystaniem materiałów źródłowych [podręcznik, źródła online] <u>wymienia przykłady (po dwa)</u> angażowania się Polski i Polaków w prace instytucji UE, – <u>wyszukuje informacje nt. przynajmniej jednego funduszu</u> unijnego,	– wykorzystując materiały źródłowe (podręcznik) <u>wymienia</u> i <u>omawia</u> najważniejsze etapy integracji Polski z UE, – <u>na podstawie wyników badań</u> [podręcznik] <u>omawia</u> zyski i straty członkostwa Polski w UE [podaje po dwa przykłady], a także <u>wyciąga wnioski</u> [przynajmniej jeden], – <u>wymienia przynajmniej cztery obowiązki</u> wynikające ze członkostwa Polski w UE; <u>dzieli</u> je na prawne i polityczne, – <u>wie</u>, co to jest europejski nakaz aresztowania, – <u>wyjaśnia</u> pojęcie obywatelstwo unijne i <u>podaje pięć przykładów praw</u>, które z niego wynikają, – <u>wyszukuje informacje</u> na temat europejskiej inicjatywy obywatelskiej i wybiera jedną z nich, którą warto poprzeć (F), – <u>wymienia i omawia trzy przykłady</u> wyzwań i kontrowersji związanych z członkostwem Polski w UE, – <u>przygotowuje samodzielnie przemówienie</u>, w którym <u>przedstawia</u> najważniejszy [w opinii ucznia] skutek członkostwa Polski w UE, a także <u>omawia</u> następstwa, które wpłynęły [zdaniami ucznia] w największym stopniu na codzienne życie Polaków, – z wykorzystaniem materiałów źródłowych [podręcznik, źródła online] <u>wymienia i omawia przykłady (po trzy)</u> angażowania się Polski i Polaków w prace instytucji UE, – <u>wyszukuje informacje nt. przynajmniej trzech</u> funduszy unijnych, z których korzysta/korzystała Polska [podaje nazwę i zakres] oraz <u>co najmniej trzy wdrożone</u> w swoim regionie	– <u>omawia</u> etapy integracji Polski z UE, w tym: układ o członkostwie, negocjacje z UE, traktat akcesyjny, referendum akcesyjne, ratyfikację traktatu akcesyjnego, – na podstawie wyników badań [podręcznik] <u>charakteryzuje zyski i straty</u> członkostwa Polski w UE [omawia przykłady z różnych dziedzin], a także wyciąga wnioski nt. stosunku Polski do członkostwa w UE, – <u>wymienia i omawia przynajmniej sześć obowiązków</u> wynikających ze członkostwa Polski w UE; dzieli je na prawne i polityczne; wie co to jest europejski nakaz aresztowania, – <u>wyjaśnia pojęcie</u> obywatelstwo unijne i podaje siedem przykładów praw, które z niego wynika; omawia cztery z nich, – <u>wyjaśnia</u>, na czym polega europejska inicjatywa obywatelska i wyszukuje informacje na jej temat; potrafi uzasadnić, które inicjatywy warto poprzeć (F), – <u>wymienia i omawia cztery przykłady</u> wyzwań i kontrowersji związanych z członkostwem Polski w UE; <u>uzasadnia</u> swój wybór, – z wykorzystaniem wiedzy własnej i materiałów źródłowych online <u>wymienia i omawia przykłady (po cztery)</u> angażowania się Polski i Polaków w prace instytucji UE; <u>pokazuje działalność</u> przedstawicieli różnych frakcji, – <u>omawia przynajmniej cztery fundusze unijne</u>, z których korzysta/korzystała Polska [podaje nazwę i zakres], – <u>wyszukuje i charakteryzuje co najmniej trzy wdrożone</u> w swoim regionie [województwie, powiecie lub gminie] inicjatyw dzięki środkom europejskim, – <u>bierze aktywny udział w klasowej debacie</u> poświęconej stwierdzeniu:	– <u>analizuje</u> poszczególne etapy integracji Polski z UE, w tym: układ o członkostwie, negocjacje z UE, traktat akcesyjny, referendum akcesyjne, ratyfikację traktatu akcesyjnego; podaje postaci, daty, a także wyciąga wnioski, – na podstawie wyników badań [podręcznik], a także wiedzy własnej <u>analizuje zyski i straty</u> członkostwa Polski w UE [<u>charakteryzuje</u> przykłady z różnych dziedzin], a także wyciąga wnioski nt. stosunku Polski do członkostwa w UE, – <u>wymienia i charakteryzuje</u> dziesięć <u>obowiązków</u> wynikających ze członkostwa Polski w UE; dzieli je na poszczególne kategorie i uzasadnia swój wybór; omawia europejski nakaz aresztowania, – <u>analizuje pojęcie</u> obywatelstwo unijne (porównuje go z obywatelstwem polskim) i omawia dziewięć przykładów praw, które wynikają z obywatelstwa UE, – charakteryzuje europejską inicjatywę obywatelską, <u>wyszukuje informacje</u> na jej temat i stosuje ją w praktyce; <u>analizuje</u> zarejestrowane przez KE inicjatywy i uzasadnia, które z nich warto poprzeć (F), – <u>analizuje pięć wyzwań i kontrowersji</u> związanych z członkostwem Polski w UE; <u>uzasadnia swój wybór</u> odnosząc się do aktualnych wydarzeń, – przygotowuje samodzielnie przemówienie, w którym <u>przedstawia trzy najważniejsze [w opinii ucznia] skutki</u> członkostwa Polski w UE, a także omawia następstwa, które wpłynęły [zdaniami ucznia] w największym stopniu na codzienne życie Polaków, – <u>analizuje pięć przykładów</u> funduszy unijnych, z których korzysta/korzystała Polska [podaje nazwę i zakres]; wyszukuje i charakteryzuje co najmniej cztery wdrożone w swoim regionie [województwie, powiecie lub gminie] inicjatyw dzięki środkom europejskim, – z wykorzystaniem wiedzy własnej
------	--	---	--	---	---	---

			z którego korzysta/korzystała Polska [podaje nazwę i zakres] oraz <u>co najmniej jedna wdrożona</u> w swoim regionie [województwie, powiecie lub gminie] inicjatywę dzięki środkom europejskim.	w klasowej debacie poświęconej stwierdzeniu: „Członkostwo w Unii Europejskiej przyniosło Polsce więcej zysków niż strat”; <u>broni tezy lub ją odrzuca.</u>	[województwie, powiecie lub gminie] inicjatyw dzięki środkom europejskim, – bierze udział w klasowej debacie poświęconej stwierdzeniu: „Członkostwo w Unii Europejskiej przyniosło Polsce więcej zysków niż strat”; <u>broni tezy lub ją odrzuca, prezentuje proste argumenty</u> jednej ze stron.	„Członkostwo w Unii Europejskiej przyniosło Polsce więcej zysków niż strat”; <u>broni tezy lub ją odrzuca, prezentuje argumenty jednej ze stron</u> ; z pomocą nauczyciela <u>ustala format i zasady debaty.</u>	<u>analizuje przykłady (po pięć)</u> angażowania się Polaki i Polaków w prace instytucji UE; <u>charakteryzuje</u> i wyciąga wnioski z działalności przedstawicieli różnych frakcji, a także europosłów ze swojego najbliższego otoczenia, – <u>bierze aktywny udział</u> w klasowej debacie poświęconej stwierdzeniu: „Członkostwo w Unii Europejskiej przyniosło Polsce więcej zysków niż strat” i <u>odnosi się do argumentów drugiej strony; uczestniczy w ustalaniu formatu i zasad debaty.</u>
--	--	--	---	---	---	--	---

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)
			UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:
TEMAT LEKCJI: Programy unijne dla obywateli Liczba godzin: 1							
2.4.	Uczeń: (P) 4) poszukuje możliwości własnego rozwoju (edukacja, praca, wolontariat) przy wsparciu programów Unii Europejskiej i planuje ich wykorzystanie.	edukacja w UE Program Erasmus+ Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji wolontariat w UE praca w UE	– <u>wyszukuje informacje</u> na temat możliwości jakie stwarzają programy unijne w obszarach edukacji, wolontariatu i pracy zawodowej; <u>wymienia po jednym przykładzie</u> w każdej kategorii, – <u>wymienia</u> , co jest celem programu Erasmus+ (w zakresie edukacji szkolnej, kształcenia i szkolenia zawodowego) i do kogo jest adresowany; <u>wymienia (jedną)</u> <u>korzyść</u> z udziału w programie Erasmus+, – <u>wyszukuje</u>	– <u>wymienia po dwa przykłady</u> możliwości jakie stwarzają programy unijne w obszarach edukacji, wolontariatu i pracy zawodowej w każdej kategorii; w miarę możliwości odnosi się do doświadczeń (w obszarze edukacji) swojej szkoły, – <u>wymienia</u> , jakie instytucje mogą korzystać z programu Erasmus +; <u>wymienia (co najmniej dwie)</u> korzyści z udziału w programie Erasmus+, – <u>wyszukuje i wymienia przynajmniej dwa przykłady</u> działalności Fundacji Rozwoju	– <u>omawia po trzy przykłady</u> możliwości jakie stwarzają programy unijne w obszarach edukacji, wolontariatu i pracy zawodowej w każdej kategorii; w miarę możliwości odnosi się do doświadczeń (w obszarze edukacji) swojej szkoły lub szkół z najbliższego otoczenia, – <u>omawia</u> cele programu Erasmus+ w zakresie edukacji szkolnej, kształcenia i szkolenia zawodowego), do kogo jest adresowany, jakie instytucje mogą z niego korzystać i co jest finansowane w ramach programu; <u>wymienia (co najmniej trzy) korzyści</u> z udziału w programie	– <u>omawia po cztery przykłady</u> możliwości jakie stwarzają programy unijne w obszarach edukacji, wolontariatu i pracy zawodowej w każdej kategorii; w miarę możliwości odnosi się do doświadczeń (w obszarze edukacji) swojej szkoły lub szkół z najbliższego otoczenia, – wykorzystując odpowiednie portale internetowe <u>wskazuje</u> , w którym państwie UE chciałby świadczyć pracę społeczną na rzecz potrzebujących, a także <u>ustala</u> , jakie są możliwości podjęcia wolontariatu w wybranym państwie	– <u>prezentuje informacje</u> na temat możliwości jakie stwarzają programy unijne w obszarach edukacji, wolontariatu i pracy zawodowej; <u>analizuje po pięć przykładów</u> w każdej kategorii; odnosi się do doświadczeń (w obszarze edukacji) swojej szkoły i szkół (różnego typu) z najbliższego otoczenia, – wykorzystując odpowiednie portale internetowe wskazuje i <u>uzasadnia</u> , w którym państwie UE chciałby świadczyć pracę społeczną na rzecz potrzebujących, a także <u>ustala</u> , jakie są możliwości podjęcia wolontariatu w wybranym państwie unijnym; <u>prezentuje</u> informacje na forum klasy, – w sposób <u>praktyczny wskazuje</u> , jak dołączyć do Europejskiego Korpusu Solidarności odnosząc się do poszczególnych etapów (od rejestracji, przez wybór projektów, mapę organizacji) oraz jak wziąć udział w projekcie solidarnościowym (od potrzeb, przez rejestrację zespołu, poszukiwania organizacji wspierającej, po złożenie wniosku o dofinansowanie), – <u>analizuje</u> cele programu Erasmus+ w zakresie edukacji szkolnej, kształcenia i szkolenia zawodowego,

3.1.	Uczeń: (P) VII. 1) identyfikuje polityczne, gospodarcze, finansowe, społeczne i ekologiczne zależności między Polską a resztą świata oraz analizuje wybrane z nich, wskazując ich przyczyny, w tym historyczne, oraz konsekwencje; (P) VII. 3) identyfikuje najważniejsze problemy globalne, w tym w zakresie zrównoważonego rozwoju, oraz na wybranych przykładach wyjaśnia konieczność międzynarodowej współpracy i lokalnych działań obywateli w celu ich rozwiązania; (F) VII. 6) analizuje wybrane bieżące wydarzenia na arenie międzynarodowej, zdobywa i weryfikuje informacje na jego temat, formułuje swoją opinię w jego sprawie i ją prezentuje.	globalizacja globalne współzależności Globalna Północ i globalne Południe powiązania gospodarcze Polski europejskie organizacje i ugrupowania regionalne z udziałem Polski (Rada Europy, OBWE, Inicjatywa Trójomorza, Grupa Wyszehradzka, Trójkąt Weimarski zależności społeczno-kulturalne	– <u>na podstawie materiałów źródłowych</u> [podręcznik] wyjaśnia, czym jest globalizacja oraz jaka jest różnica między Globalną Północą a globalnym Południem, – <u>wymienia</u> pozytywne i negatywne konsekwencje globalizacji (<u>po jednym</u>), – <u>wymienia dwie organizacje</u> międzynarodowe, do których należy Polska, – <u>na podstawie materiałów źródłowych</u> [podręcznik] <u>podaje dwa przykłady</u> powiązań Polski z innymi państwami.	– <u>wymienia dwa przykłady</u> globalnych współzależności odnosząc się do Globalnej Północy i globalnego Południa; rozróżnia globalne współzależności z dziedziny gospodarki i polityki, – <u>wymienia</u> pozytywne i negatywne konsekwencje globalizacji (<u>po dwie</u>), – <u>podaje przykłady</u> (<u>dwa</u>) związków Polski z innymi państwami; <u>wymienia trzy organizacje</u> międzynarodowe, do których należy Polska, – <u>podaje przykłady</u> (<u>co najmniej trzy</u>) powiązań Polski z innymi państwami,	– <u>samodzielnie wyjaśnia</u>, czym jest globalizacja, – <u>wymienia i omawia co najmniej trzy przykłady</u> globalnych współzależności odnosząc się do Globalnej Północy i globalnego Południa; <u>rozróżnia</u> globalne współzależności z dziedziny gospodarki i polityki <u>oraz podaje przykłady</u> do każdego z nich, – <u>wyjaśnia</u>, co sprzyja globalizacji i <u>omawia</u> pozytywne i negatywne konsekwencje globalizacji (<u>po dwie</u>) odnosząc się do państwa i społeczeństwa, – <u>wymienia trzy</u> organizacje międzynarodowe do których należy Polska, – <u>podaje przykłady</u> powiązań Polski z innymi państwami z obszarów politycznego, gospodarczego, społeczno-kulturowego i klimatyczno-środowiskowego (<u>po jednym do każdego obszaru</u>).	– <u>omawia pojęcie</u> globalizacja i <u>co najmniej cztery przykłady</u> globalnych współzależności m.in. odnosząc się do podziału świata na globalną Północ i globalne Południe, – <u>określa swój stosunek</u> do globalizacji i go <u>uzasadnia</u> odwołując się do <u>co najmniej dwóch argumentów</u> z dziedziny gospodarki i polityki, – <u>wyjaśnia</u>, co sprzyja globalizacji i omawia pozytywne i negatywne konsekwencje globalizacji (<u>po trzy</u>) odnosząc się do państwa i społeczeństwa, – <u>omawia przykłady</u> (<u>trzy</u>) związków Polski z innymi państwami, – <u>wymienia cztery</u> organizacje międzynarodowe do których należy Polska i <u>charakteryzuje</u> ich działalność, – <u>omawia przykłady</u> powiązań Polski z innymi państwami z obszarów politycznego, gospodarczego, społeczno-kulturowego i klimatyczno-środowiskowego (<u>po dwa do każdego obszaru</u>).	– <u>analizuje pojęcie</u> globalizacja i <u>omawia co najmniej pięć przykładów</u> globalnych współzależności m.in. odnosząc się do podziału świata na globalną Północ i globalne Południe, – <u>określa swój stosunek</u> do globalizacji i go <u>uzasadnia</u> odwołując się do <u>co najmniej trzech argumentów</u> z dziedziny gospodarki, polityki i kultury, – <u>omawia</u>, co sprzyja globalizacji i analizuje pozytywne i negatywne konsekwencje <u>globalizacji</u> (<u>po trzy</u>) odnosząc się do państwa i społeczeństwa, – <u>analizuje przykłady</u> (<u>cztery</u>) związków Polski z innymi państwami, – <u>wymienia pięć organizacji</u> międzynarodowych do których należy Polska i <u>charakteryzuje</u> ich działalność, – <u>analizuje powiązania</u> Polski z innymi państwami z obszarów politycznego, gospodarczego, społeczno-kulturowego i klimatyczno-środowiskowego (<u>po trzy do każdego obszaru</u>); <u>odnosi się</u> do bieżących wydarzeń, – <u>na podstawie co najmniej dwóch niezależnych od siebie przekazów</u> [źródła] <u>analizuje</u> bieżącą aktywność Polski na arenie międzynarodowej, – <u>opisuje przebieg wydarzenia oraz zajmuje stanowisko</u> nt. zaangażowania Polski w tę konkretną inicjatywę i wyciąga wnioski.	
------	---	--	---	---	--	--	---	--

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopelniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)
			UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:
TEMAT LEKCJI: Bezpieczeństwo międzynarodowe							
Liczba godzin: 2							
3.2.	Uczeń: (P) VII. 2) wyjaśnia czynniki wpływające na bezpieczeństwo międzynarodowe i bezpieczeństwo Polski, w tym rolę NATO i ONZ; formułuje opinię i dyskutuje na temat wybranych zagrożeń dla bezpieczeństwa; (F) VII. 6) analizuje wybrane bieżące wydarzenia na arenie międzynarodowej, zdobywa i weryfikuje informacje na jego temat, formułuje swoją opinię w jego sprawie i ją prezentuje	bezpieczeństwo międzynarodowe współczesne zagrożenia ONZ NATO Polska w NATO	– <u>wyjaśnia w prosty sposób</u> , czym jest bezpieczeństwo międzynarodowe i <u>podaje przykład (jeden)</u> zjawiska, które współcześnie zagraża bezpieczeństwu, – <u>wyszukuje informacje</u> na temat <u>jednej</u> międzynarodowej organizacji terrorystycznej; <u>wyjaśnia</u> , jakimi posługuje się metodami, – <u>wymienia dwa czynniki</u> wpływające na bezpieczeństwo Polski, – <u>wymienia</u> cele działalności ONZ i NATO (<u>po jednym</u>); <u>odnosi się</u> do roli organizacji w zakresie bezpieczeństwa, – <u>wyszukuje</u> informacje nt. polskiej obecności w NATO; <u>podaje dwa przykłady</u> , – <u>wymienia jeden ze sposobów</u> , jak działać na rzecz bezpieczeństwa.	– <u>wyjaśnia</u> , czym jest bezpieczeństwo międzynarodowe i <u>podaje przykłady (dwa)</u> zjawisk, które współcześnie zagrażają bezpieczeństwu; <u>formułuje opinię</u> nt. wybranego zagrożenia, – <u>wyszukuje informacje</u> na temat <u>dwóch</u> międzynarodowych organizacji terrorystycznych, wyjaśnia jakimi posługują się metodami, – <u>wymienia cztery czynniki</u> wpływające na bezpieczeństwo Polski, – <u>wymienia</u> cele działalności ONZ i NATO (<u>po dwa</u>); <u>odnosi się</u> do roli organizacji w zakresie bezpieczeństwa i <u>ocenia</u> podejmowane działania, – <u>podaje cztery</u> przykłady polskiej obecności w NATO, – <u>wymienia dwa sposoby</u> , jak działać na rzecz bezpieczeństwa i <u>omawia jeden z nich</u> .	– <u>wyjaśnia</u> , czym jest bezpieczeństwo międzynarodowe i <u>omawia przykłady</u> zjawisk, które współcześnie zagrażają bezpieczeństwu państw i społeczności międzynarodowej (<u>po dwa</u>); <u>formułuje opinię</u> nt. <u>dwóch</u> wybranych zagrożeń, – <u>wyszukuje informacje</u> na <u>temat trzech</u> wybranych międzynarodowych organizacji terrorystycznych; <u>wyjaśnia</u> , do czego dążą i jakimi posługują się metodami, – <u>omawia cztery czynniki</u> mające wpływ na bezpieczeństwo Polski, <u>zajmuje stanowisko</u> w tej sprawie, – <u>wymienia</u> cele działalności ONZ i NATO (<u>po dwa</u>) oraz <u>podaje przykłady</u> działań na rzecz bezpieczeństwa międzynarodowego i ocenia podejmowane działania, – <u>omawia cztery</u> przykłady polskiej obecności w NATO; <u>ocenia</u> wpływ zaangażowania Polski w działalność NATO odnosząc do bezpieczeństwa zewnętrznego kraju, – <u>wymienia trzy sposoby</u> , jak działać na rzecz bezpieczeństwa i <u>omawia dwa z nich</u> .	– <u>odróżnia</u> bezpieczeństwo narodowe od bezpieczeństwa międzynarodowe; <u>porównuje</u> pojęcia, – <u>omawia</u> zjawiska współcześnie zagrażające bezpieczeństwu państw i społeczności (<u>po trzy przykłady</u>); <u>formułuje opinię</u> nt. <u>trzech</u> wybranych zagrożeń, – <u>wyszukuje informacji</u> na temat <u>czterech</u> wybranych międzynarodowych organizacji terrorystycznych; <u>wyjaśnia</u> , do czego dążą, jakie działania podejmują oraz jakimi posługują się metodami, <u>ocenia</u> ich działalność, – <u>wymienia i charakteryzuje sześć czynników</u> mających wpływ na bezpieczeństwo Polski i <u>formułuje opinię</u> nt. wybranych zagrożeń, – <u>omawia cele</u> działalności ONZ i NATO (<u>po dwa</u>); <u>analizuje</u> kompetencje ich organów; <u>ocenia</u> ich działalność, – <u>podaje (po dwa) przykłady</u> działań ONZ i NATO na rzecz bezpieczeństwa międzynarodowego; <u>ocenia</u> podejmowane działania, – <u>analizuje pięć przykładów</u> polskiej obecności w NATO; <u>ocenia</u> wpływ zaangażowania Polski w działalność NATO odnosząc do bezpieczeństwa zewnętrznego kraju, – <u>omawia cztery sposoby</u> , jak działać na rzecz bezpieczeństwa, – <u>dyskutuje</u> na forum klasy na temat: Czy społeczność międzynarodowa powinna podejmować interwencje zbrojne w państwach, w których dochodzi do ciężkich naruszeń praw człowieka, <u>uzasadnia</u> swoje zdanie co <u>najmniej trzema argumentami</u> .	– <u>odróżnia</u> bezpieczeństwo narodowe od bezpieczeństwa międzynarodowe; <u>porównuje i analizuje</u> pojęcia, – <u>analizuje</u> zjawiska współcześnie zagrażające bezpieczeństwu państw i społeczności (<u>po trzy przykłady</u>); <u>formułuje opinię</u> nt. <u>trzech</u> wybranych zagrożeń i <u>dyskutuje</u> na ten temat, – <u>wyszukuje informacji</u> na temat <u>pięciu</u> wybranych międzynarodowych organizacji terrorystycznych; <u>wyjaśnia</u> , do czego dążą, jakie działania podejmują oraz jakimi posługują się metodami; <u>ocenia</u> ich działalność i <u>dyskutuje</u> na ten temat, – <u>analizuje</u> dziewięć czynników mających wpływ na bezpieczeństwo Polski i <u>zabiera głos</u> w dyskusji na ten temat, – <u>omawia cele</u> działalności ONZ i NATO (<u>po cztery</u>); <u>analizuje</u> kompetencje ich organów; <u>ocenia</u> ich działalność, – <u>podaje (po cztery) przykłady</u> działań ONZ i NATO na rzecz bezpieczeństwa międzynarodowego; <u>ocenia</u> podejmowane działania i <u>dyskutuje</u> na ten temat, – <u>dyskutuje</u> na temat polskiej obecności w NATO, – <u>analizuje pięć sposobów</u> , jak działać na rzecz bezpieczeństwa; <u>angażuje się</u> w działania na rzecz bezpieczeństwa, – <u>dyskutuje</u> na forum klasy na temat: Czy społeczność międzynarodowa powinna podejmować interwencje zbrojne w państwach, w których dochodzi do ciężkich naruszeń praw człowieka, <u>uzasadnia</u> swoje zdanie co <u>najmniej czterema argumentami</u> ; <u>odnosi się</u> do bieżących wydarzeń.

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)
			UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:
TEMAT LEKCJI: Problemy globalne Liczba godzin: 2							
3.3.	Uczeń: (P) VII. 3) identyfikuje najważniejsze problemy globalne, w tym w zakresie zrównoważonego rozwoju, oraz na wybranych przykładach wyjaśnia konieczność międzynarodowej współpracy i lokalnych działań obywateli w celu ich rozwiązania; (F) VII. 6) analizuje wybrane bieżące wydarzenie na arenie międzynarodowej, zdobywa i weryfikuje informacje na jego temat, formułuje swoją opinię w jego sprawie i ją prezentuje	wyzwania globalne nierówności we współczesnym świecie wskaźnik HDI pomoc humanitarna współpraca rozwojowa społeczeństwo obywatelskie a problemy globalne (AI, Greenpeace, PAH, Grupa Zagranica)	– na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] <u>identyfikuje</u> najważniejsze problemy globalne; <u>wymienia co najmniej dwa</u>; <u>wskazuje sposoby ich rozwiązania</u> (na poziomie międzynarodowym i lokalnych działań obywateli), – <u>wymienia przynajmniej dwie organizacje społeczeństwa obywatelskiego</u> na rzecz rozwiązania problemów globalnych, – <u>wymienia przynajmniej dwie przyczyny nierówności</u> we współczesnym świecie, – <u>wie</u>, co to jest wskaźnik HDI.	– na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] <u>identyfikuje</u> najważniejsze problemy globalne; <u>wymienia co najmniej cztery</u>; wskazuje sposoby ich rozwiązania (na poziomie międzynarodowym i lokalnych działań obywateli), – <u>wymienia przynajmniej trzy organizacje społeczeństwa obywatelskiego</u> na rzecz rozwiązania problemów globalnych, – <u>wymienia przynajmniej trzy przyczyny nierówności</u> we współczesnym świecie; podaje ich konsekwencje.	– na podstawie materiałów źródłowych <u>identyfikuje i omawia</u> najważniejsze problemy globalne; <u>wymienia i omawia co najmniej cztery</u>, w tym w zakresie zrównoważonego rozwoju; <u>wskazuje sposoby</u> ich rozwiązania (na poziomie międzynarodowym i lokalnym), – <u>wymienia przynajmniej cztery</u> organizacje społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rozwiązania problemów globalnych, – <u>omawia (przynajmniej po trzy) przyczyny i konsekwencje</u> nierówności we współczesnym świecie, – <u>dokонуje interpretacji danych</u> dotyczących wskaźnika HDI.	– <u>identyfikuje i omawia</u> najważniejsze problemy globalne; <u>omawia co najmniej cztery</u>, w tym w zakresie zrównoważonego rozwoju; <u>wskazuje na ich przyczyny i ocenia ich skutki</u>; <u>omawia sposoby</u> rozwiązania globalnych problemów (na poziomie międzynarodowym i lokalnym), – <u>analizuje pracę dwóch</u> organizacji społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rozwiązania problemów globalnych, – <u>omawia (przynajmniej po cztery) przyczyny i konsekwencje</u> nierówności we współczesnym świecie.	– <u>identyfikuje i analizuje</u> najważniejsze (<u>co najmniej pięć</u>) problemy globalne; wymienia, w tym w zakresie zrównoważonego rozwoju; ocenia ich skutki; <u>wskazuje na ich przyczyny i ocenia ich skutki</u>; <u>analizuje sposoby</u> rozwiązania globalnych problemów (na poziomie międzynarodowym i lokalnych działań obywateli), – <u>analizuje działalność przynajmniej czterech</u> organizacji społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rozwiązania problemów globalnych; ocenia ich działalność, – <u>analizuje (przynajmniej po pięć) przyczyny i konsekwencje</u> nierówności we współczesnym świecie; dyskutuje na ten temat, – <u>wyjaśnia</u>, co oznacza wskaźnik HDI, <u>omawia</u> jego elementy i <u>dokонуje interpretacji danych</u> dotyczących wskaźnika HDI; <u>wyciąga wnioski (co najmniej cztery)</u>.
	DZO zorganizowanie kampanii społecznej lub zbiórki na wybrany przez siebie cel, w ramach której zachęca do udziału w niej innych ludzi lub instytucje		– z <u>pomocą nauczyciela</u> formułuje cel kampanii i planuje działania, – z pomocą nauczyciela lub innych uczniów opracowuje materiały, – bierze udział w kampanii, – przygotowuje prostą informację po zakończeniu działań; kiedy kampanii dotyczy zbiórki środków/darów – przekazuje (zgodnie założeniami), – prowadzi portfolio	– formułuje cel kampanii i planuje działania, – z pomocą nauczyciela lub innych uczniów opracowuje materiały, – bierze udział w kampanii, – przygotowuje prostą informację po zakończeniu działań i prezentuje ją nauczycielowi; kiedy kampanii dotyczy zbiórki środków/darów – przekazuje (zgodnie je przekazuje (zgodnie	– formułuje cel kampanii i planuje działania; stara się zaangażować innych, – przy pomocy innych uczniów opracowuje materiały, – bierze udział w kampanii, współpracuje z innymi, – dokumentuje kampanię i przygotowuje opracowanie materiałów po jej zakończeniu pokazujące realizację celów; kiedy kampanii dotyczy zbiórki środków/darów – przekazuje (zgodnie założeniami), – prowadzi portfolio obywatelskie	– definiuje cel kampanii, planuje działania i przygotowuje jej założenia zgodnie z wymaganiami (angażuje innych), – opracowuje materiały, współpracuje z innymi w tym zakresie, – bierze aktywny udział w kampanii, współpracuje z innymi, – dokumentuje kampanię w wybranej formie; opracowuje zebrany materiał, współpracuje z innymi w tym zakresie; kiedy kampanii dotyczy zbiórki środków/darów – przekazuje (zgodnie	– definiuje cele kampanii, planuje działania i przygotowuje jej założenia, – bierze aktywny udział w planowaniu i realizacji kampanii; angażuje innych, – opracowuje i kieruje opracowaniem materiałów, współpracuje z innymi w tym zakresie, – bierze aktywny udział i kieruje (zarządza) kampanią, współpracuje z innymi w tym zakresie, – dokumentuje kampanię w wybranej formie; przygotowuje odpowiednio opracowanie materiały, formułuje wnioski; kiedy kampanii dotyczy zbiórki środków/darów – przekazuje (zgodnie

			obywatelskie do działania.	założeńiami), – prowadzi portfolio obywatelskie do działania,	do działania w wymaganej formie.	w całości je przekazuje (zgodnie założeńiami), -prezentuje/publikuje wyniki kampanii i efekty swojej pracy, – prowadzi portfolio obywatelskie, w którym zamieszczyć materiał.	założeńiami), – prezentuje/publikuje wyniki kampanii na forum klasy lub nauczycielowi/nauczycielce, -prowadzi portfolio obywatelskie działania i na bieżąco dokumentuje swoją pracę, -dokonuje podsumowania i samoceny.	
	(PR) Realizacja projektu badawczego		– przy wsparciu nauczyciela lub zespołu zdefiniował problem i postawił pytania badawcze, – planował działania, – przeprowadził część działań.	– przy wsparciu nauczyciela lub zespołu zdefiniował problem i postawił pytania badawcze, – planował działania, w tym harmonogram, i przeprowadził działania, – zrealizował cel badawczy, – dokonał ewaluacji,	– w prosty sposób zdefiniował problem i postawił pytania badawcze, – planował działania, w tym harmonogram i przydział zadań, – zrealizował cel badawczy i przeprowadził zdecydowaną większość działań, – dokonał ewaluacji, – przeprowadził cztery etapy projektu badawczego,	– zdefiniował problem i postawił pytania badawcze, planował działania, SMART, podział zadań, harmonogram, promocja, – zrealizował cel badawczy i przeprowadził działania, – podsumował projekt i dokonał ewaluacji, – przeprowadził cztery etapy projektu badawczego, – przeprowadził cztery etapy projektu badawczego, -zaprezentował efekty swojej pracy.	– zdefiniował problem, – postawił pytania badawcze, – planował działania, SMART, podział zadań, harmonogram, promocja, – pozyskał partnerów, – zrealizował cel badawczy i przeprowadził działania, – podsumował projekt i dokonał ewaluacji, – w pełni przeprowadził cztery etapy projektu badawczego, -zaprezentował efekty swojej pracy i pracy zespołu na forum klasy.	

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopelniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)
			UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:
TEMAT LEKCJI: Gospodarka globalna Liczba godzin: 2							
3.4.	Uczeń: (P) VII. 4) analizuje wpływ handlu międzynarodowego o i innych zależności gospodarczych na jakość życia ludzi w różnych częściach świata; wyjaśnia i w miarę możliwości stosuje zasady odpowiedzialnej konsumpcji oraz patriotyzmu	gospodarka globalna wpływ globalnych procesów gospodarczych na życie ludzi Wzrost gospodarczy a dobrobyt ludzi konsumpcjonizm odpowiedzialna produkcja	– z wykorzystaniem <u>materiałów źródłowych</u> [podręcznik] w prosty sposób <u>wyjaśnia</u> pojęcia: gospodarka globalna, konsumpcjonizm, odpowiedzialna konsumpcja, – <u>podaje/wymienia przynajmniej po jednym argumencie</u> za i przeciw modelowi gospodarki globalnej, – <u>wymienia przykłady (co najmniej dwa)</u>	– z wykorzystaniem <u>materiałów źródłowych</u> [podręcznik] <u>wyjaśnia pojęcia</u> : gospodarka globalna, konsumpcjonizm, odpowiedzialna konsumpcja i <u>podaje przykłady</u> , – <u>podaje/wymienia przynajmniej po dwa argumenty</u> za i przeciw modelowi gospodarki globalnej, – <u>wymienia i omawia przykłady (co najmniej</u>	– <u>wyjaśnia</u> na czym polega gospodarka globalna; <u>podaje przykłady (co najmniej dwa)</u> zjawisk, które przyczyniły się do powstania globalnej gospodarki, – <u>omawia przynajmniej jeden mechanizm</u> działania gospodarki globalnej i wyszukuje dane na temat wielkości PKB: całkowitego i per capita oraz wartości HDI z tego samego roku dla dwóch wybranych państw; <u>porównuje</u> te wartości pomiędzy państwami i <u>wyjaśnia</u> , jak świadczą one o poziomie dobrobytu mieszkańców, – <u>wymienia i omawia przynajmniej po dwa argumenty</u> za i przeciw obecnemu	– <u>charakteryzuje</u> , na czym polega gospodarka globalna; <u>omawia przykłady (co najmniej trzy)</u> zjawisk, które przyczyniły się do powstania globalnej gospodarki, – <u>omawia przynajmniej dwa mechanizmy</u> działania gospodarki globalnej i wyszukuje dane na temat wielkości PKB: całkowitego i per capita oraz wartości HDI z tego samego roku dla trzech wybranych państw, np. dla Stanów Zjednoczonych, Indii i Polski; <u>porównuje</u> te wartości pomiędzy państwami i <u>wyjaśnia</u> , jak świadczą one o poziomie dobrobytu mieszkańców; <u>wyjaśnia</u> , co ma wpływa na takie	– <u>analizuje</u> , na czym polega gospodarka globalna; <u>omawia przykłady (co najmniej cztery)</u> zjawisk, które przyczyniły się do powstania globalnej gospodarki; <u>samodzielnie wyszukuje i analizuje informacje</u> na ten temat, – <u>analizuje przynajmniej cztery mechanizmy</u> działania gospodarki globalnej i wyszukuje dane na temat wielkości PKB: całkowitego i per capita oraz wartości HDI z tego samego roku dla co najmniej czterech wybranych państw, w tym dla Stanów Zjednoczonych, Indii i Polski; <u>analizuje</u> , co ma wpływa na takie wyniki i <u>uzasadnia swoją odpowiedź</u> , co najmniej dwoma

	gospodarczego; (F) VII. 6) analizuje wybrane bieżące wydarzenia na arenie międzynarodowej, zdobywa i weryfikuje informacje na jego temat, formułuje swoją opinię w jego sprawie i ją prezentuje	i konsumpcja patriotyzm gospodarczy	postaw patriotyzmu gospodarczego, – <u>na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] wymienia przynajmniej dwa przykłady</u> rozwiązań na rzecz bardziej zrównoważonej gospodarki, – <u>wyszukuje informacje na temat jednej kampanii</u> na rzecz odpowiedzialnej produkcji i konsumpcji; <u>wyjaśnia, czego dotyczyła</u> , – <u>z pomocą nauczyciela analizuje wyniki badań</u> na temat preferencji Polaków dotyczących zakupów spożywczych.	<u>dwa</u>) postaw patriotyzmu gospodarczego, – <u>na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] wymienia przynajmniej trzy przykłady</u> rozwiązań na rzecz bardziej zrównoważonej gospodarki, – <u>wyszukuje informacje</u> na temat jednej kampanii na rzecz odpowiedzialnej produkcji i konsumpcji; <u>wyjaśnia, czego dotyczyła</u> , – <u>analizuje wyniki badań</u> na temat preferencji Polaków dotyczących zakupów spożywczych i <u>wskazuje na zależności</u> .	modelowi gospodarki globalnej, – <u>na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] omawia przynajmniej dwa przykłady</u> rozwiązań na rzecz bardziej zrównoważonej gospodarki, – <u>omawia działania jednej kampanii</u> na rzecz odpowiedzialnej produkcji <u>oraz oczekiwany wpływ</u> na zachowania konsumentów, – <u>stosuje poprawnie pojęcia</u> : konsumpcjonizm, odpowiedzialna produkcja i konsumpcja, sprawiedliwy handel, – <u>analizuje wyniki badań</u> na temat preferencji Polaków dotyczących zakupów spożywczych i <u>wyciąga (co najmniej dwa) wnioski</u> , – <u>stosuje w praktyce pojęcie</u> patriotyzm lokalny i <u>potrafi wskazać jego przejawy</u> .	wyniki i <u>uzasadnia</u> swoją odpowiedź, – <u>wymienia i omawia przynajmniej po trzy argumenty</u> za i przeciw obecnemu modelowi gospodarki globalnej, – <u>charakteryzuje przynajmniej trzy przykłady</u> rozwiązań na rzecz bardziej zrównoważonej gospodarki, – <u>wyszukuje informacje</u> na temat dwóch kampanii na rzecz odpowiedzialnej produkcji i konsumpcji; porównuje czego dotyczyła, jakie działania prowadzono i jaki miały wpływać na zachowania konsumentów, – <u>wyciąga co najmniej trzy wnioski</u> z badań na temat preferencji Polaków dotyczących zakupów spożywczych i wyciąga.	argumentami, – <u>wymienia i omawia przynajmniej po cztery argumenty</u> za i przeciw obecnemu modelowi gospodarki globalnej, – <u>analizuje przynajmniej trzy przykłady</u> rozwiązań na rzecz bardziej zrównoważonej gospodarki; ocenia ich skuteczność, – <u>wyszukuje i analizuje informacje</u> na temat <u>trzech kampanii</u> na rzecz odpowiedzialnej produkcji i konsumpcji; porównuje czego dotyczyła, jakie działania prowadzono i jak miały wpływać na zachowania konsumentów; <u>ocenia skuteczność</u> podjętych działań.	
	DZO -5) zorganizowanie kampanii społecznej lub zbiórki na wybrany przez siebie cel, w ramach której zachęca do udziału w niej innych ludzi lub instytucje		-z pomocą nauczyciela formułuje cel kampanii i planuje działania, – z pomocą nauczyciela lub innych uczniów opracowuje materiały, – bierze udział w kampanii, – przygotowuje prostą informację po zakończeniu działań, – prowadzi portfolio obywatelskie do działania.	– formułuje cel kampanii i planuje działania, – z pomocą nauczyciela lub innych uczniów opracowuje materiały, – bierze udział w kampanii, – przygotowuje prostą informację po zakończeniu działań i prezentuje ją nauczycielowi, – prowadzi portfolio obywatelskie do działania,	– formułuje cel kampanii i planuje działania; stara się zaangażować innych, – przy pomocy innych uczniów opracowuje materiały, – bierze udział w kampanii, współpracuje z innymi, – dokumentuje kampanię i przygotowuje opracowanie materiałów po jej zakończeniu pokazujące realizację celów, – prowadzi portfolio obywatelskie do działania w wymaganej formie.	– definiuje cel kampanii, planuje działania i przygotowuje jej założenia zgodnie z wymaganiami (angażuje innych), – opracowuje materiały, współpracuje z innymi w tym zakresie, – bierze aktywny udział w kampanii, współpracuje z innymi, – dokumentuje kampanię w wybranej formie; opracowuje zebrany materiał, współpracuje z innymi w tym zakresie, – prezentuje/publikuje wyniki kampanii i efekty swojej pracy, – prowadzi portfolio obywatelskie, w którym zamieszcza materiał.	– definiuje cele kampanii, planuje działania i przygotowuje jej założenia, – bierze aktywny udział w planowaniu i realizacji kampanii; angażuje innych, – opracowuje i kieruje opracowaniem materiałów, współpracuje z innymi w tym zakresie, – bierze aktywny udział i kieruje (zarządza) kampanią, współpracuje z innymi w tym zakresie, – dokumentuje kampanię w wybranej formie; przygotowuje odpowiednio opracowanie materiały, formułuje wnioski, – prezentuje/publikuje wyniki kampanii na forum klasy lub nauczycielowi/nauczycielce, – prowadzi portfolio obywatelskie działania i na bieżąco dokumentuje swoją pracę, – dokonuje podsumowania i samoceny.	

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopelniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:
TEMAT LEKCJI: Kryzys klimatyczny Liczba godzin: 2							
3.5.	Uczeń: (P) VII. 5) wyjaśnia przyczyny i konsekwencje kryzysu klimatycznego; analizuje globalne i lokalne inicjatywy na rzecz powstrzymania zmian klimatu i wskazuje działania, które mogą podjąć obywatele, oraz w miarę możliwości angażuje się w wybrane działania. (F) VII. 2) wyszukuje informacje o działaniach podejmowanych przez organizacje społeczne i obywateli na rzecz rozwiązania wybranego problemu globalnego, ocenia je i w miarę możliwości angażuje się w wybrane z nich; (F) VII. 6) analizuje wybrane	kryzys klimatyczny przyczyny i konsekwencje kryzysu klimatycznego globalne współzależności związane ze zmianą klimatu Lokalne inicjatywy podejmowane na rzecz klimatu działania państw i organizacji międzynarodowych na rzecz ochrony klimatu	– na podstawie materiału źródłowego [podręcznika] <u>wymienia (po dwie) przyczyny i konsekwencje</u> kryzysu klimatycznego, – wyjaśnia pojęcie kryzysu klimatycznego, – na podstawie materiału źródłowego [podręcznika] <u>wymienia przykłady (po jednym) globalnych i lokalnych współzależności</u> związanych ze zmianami klimatu, – z pomocą nauczyciela, <u>analizuje wiadomości (co najmniej jedną)</u> dotyczące ekstremalnych zjawisk pogodowych, które w ciągu ostatniego roku pojawiły się w polskich mediach; przedstawia skutki tych zjawisk, – <u>wyszukuje informacje</u> na temat organizacji i instytucji funkcjonujących w Polsce, które podejmują działania na rzecz klimatu; wybiera jedną z nich i krótko opisuje przykłady dotychczasowych sukcesów, – z pomocą nauczyciela wyszukuje informacji o zielonym budżecie obywatelskim; krótko opisuje, na czym polega ta forma partycypacji obywatelskiej,	– na podstawie materiału źródłowego [podręcznika] <u>wymienia (po trzy) przyczyny i konsekwencje</u> kryzysu klimatycznego, – na podstawie materiału źródłowego [podręcznika] <u>wymienia przykłady (po dwa) globalnych i lokalnych współzależności</u> związanych ze zmianami klimatu, – <u>wyszukuje informacje</u> na temat organizacji i instytucji funkcjonujących w Polsce, które podejmują działania na rzecz klimatu; <u>wybiera jedną z nich i krótko opisuje</u> przykłady dotychczasowych sukcesów, – <u>przygotowuje w klasie informacje</u> o wybranych organizacjach i instytucjach działających na rzecz klimatu w wybranej formie, – <u>wyszukuje informacji</u> o zielonym budżecie obywatelskim; krótko opisuje, na czym polega ta forma partycypacji obywatelskiej, – <u>wyszukuje</u> inicjatywy	– <u>wymienia i omawia (po cztery) przyczyny i konsekwencje</u> kryzysu klimatycznego; wyjaśnia pojęcie kryzysu klimatycznego, – <u>omawia przykłady (po dwa) globalnych i lokalnych współzależności</u> związanych ze zmianami klimatu; dokonuje prostego porównania współzależności lokalnych i globalnych, – <u>analizuje wiadomości (co najmniej jedną)</u> dotyczące ekstremalnych zjawisk pogodowych, które w ciągu ostatniego roku pojawiły się w polskich mediach; przedstawia skutki tych zjawisk oraz działania lokalnej społeczności i władz na rzecz mitygacji lub adaptacji do zmian klimatu, – <u>wyszukuje informacje</u> na temat organizacji i instytucji funkcjonujących w Polsce, które podejmują działania na rzecz klimatu, – wybiera jedną z nich i krótko opisuje cele jej działalności, metody, którymi się posługuje, oraz przykłady dotychczasowych sukcesów, – przygotowuje w klasie prezentację wybranych organizacji i instytucji działających na rzecz klimatu w wybranej formie w wybranej formie, – opisuje, na czym polega zielony budżet obywatelski jako forma partycypacji obywatelskiej, – sprawdza, czy w swojej gminie funkcjonuje zielony budżet obywatelski,	– <u>charakteryzuje (po pięć) przyczyny i konsekwencje</u> kryzysu klimatycznego; definiuje pojęcie kryzysu klimatycznego, – <u>omawia przykłady (po trzy) globalnych i lokalnych współzależności</u> związanych ze zmianami klimatu; dokonuje porównania współzależności lokalnych i globalnych oraz wyciąga wnioski, – <u>analizuje wiadomości (co najmniej dwie)</u> dotyczące ekstremalnych zjawisk pogodowych, które w ciągu ostatniego roku pojawiły się w polskich i zagranicznych mediach; przedstawia skutki tych zjawisk oraz działania lokalnej społeczności i władz na rzecz mitygacji lub adaptacji do zmian klimatu; wyciąga wnioski z analizy, – <u>wyszukuje informacje</u> na temat organizacji i instytucji funkcjonujących w Polsce, które podejmują działania na rzecz klimatu; <u>wybiera dwie z nich i opisuje</u> cele ich działalności, metody, którymi się posługuje, oraz przykłady dotychczasowych sukcesów, – podaje przykłady projektów, które zostały zgłoszone i zrealizowane w ramach zielonego budżetu obywatelskiego, – <u>wyszukuje i omawia</u> inicjatywy proekologiczne realizowane w swojej	– <u>analizuje (po siedem) przyczyny i konsekwencje</u> kryzysu klimatycznego; charakteryzuje co oznacza kryzys klimatyczny, – <u>analizuje (po pięć) przykłady globalnych i lokalnych współzależności</u> związanych ze zmianami klimatu; dokonuje porównania współzależności lokalnych i globalnych oraz wyciąga wnioski, – <u>analizuje wiadomości (co najmniej cztery)</u> dotyczące ekstremalnych zjawisk pogodowych, które w ciągu ostatniego roku pojawiły się w polskich i zagranicznych mediach; przedstawia skutki tych zjawisk oraz działania lokalnej społeczności i władz na rzecz mitygacji lub adaptacji do zmian klimatu; wyciąga wnioski z analizy, – <u>wyszukuje informacje</u> na temat organizacji i instytucji funkcjonujących w Polsce, które podejmują działania na rzecz klimatu; <u>wybiera dwie z nich i opisuje</u> cele ich działalności, metody, którymi się posługuje, oraz przykłady dotychczasowych sukcesów, – w miarę możliwości podejmuje współpracę w ramach wolontariatu; potrafi zastosować wiedzę na lekcji, – ocenia zielony budżet obywatelski jako narzędzie finansowania inicjatyw proekologicznych i uzasadnia swoją opinię,

	bieżące wydarzenie na arenie międzynarodowej, zdobywa i weryfikuje informacje na jego temat, formułuje swoją opinię w jego sprawie i ją prezentuje		– <u>wyszukuje</u> inicjatywy proekologiczne realizowane w swojej miejscowości lub najbliższej okolicy (<u>co najmniej jedną</u>). – <u>wymienia dwa przykłady</u> działań podejmowanych przez władze lokalne oraz mieszkańców, – <u>podaje dwa przykłady</u>, jak może działać na rzecz klimatu, – potrafi w praktyce podjąć działanie na rzecz klimatu.	proekologiczne realizowane w swojej miejscowości lub najbliższej okolicy (<u>co najmniej dwie</u>). – <u>wymienia trzy przykłady działań</u> podejmowanych przez władze lokalne oraz mieszkańców, – <u>podaje cztery przykłady</u>, jak może działać na rzecz klimatu.	– <u>wyszukuje</u> inicjatywy proekologiczne realizowane w swojej miejscowości lub najbliższej okolicy (<u>co najmniej trzy</u>) i <u>omawia</u> dwie z nich, – <u>podaje cztery przykłady działań</u> podejmowanych przez władze lokalne oraz mieszkańców, – <u>podaje sześć przykładów</u>, jak może działać na rzecz klimatu i ocenia ich skuteczność.	miejscowości lub najbliższej okolicy (<u>co najmniej cztery</u>), – <u>wymienia pięć przykładów działań</u> podejmowanych przez władze lokalne oraz mieszkańców, – <u>podaje osiem przykładów</u>, jak może działać na rzecz klimatu i ocenia ich skuteczność.	– <u>wyszukuje i prezentuje</u> inicjatywy proekologiczne realizowane w swojej miejscowości lub najbliższej okolicy (<u>co najmniej pięć</u>). – <u>omawia pięć przykładów działań</u> podejmowanych przez władze lokalne oraz mieszkańców, – <u>podaje dziesięć przykładów</u>, jak może działać na rzecz klimatu i ocenia ich skuteczność.	
DZO	Kryteria oceny DZO: 8. Napisanie i wysłanie (opublikowanie) petycji, listu lub listu otwartego do przedstawicieli władz publicznych w ważnej dla ucznia sprawie		– z pomocą nauczyciela przygotowuje tekst listu z prostym uzasadnieniem swoich racji, – z pomocą nauczyciela lub innych uczniów zbiera podpisy (min 20 osób) oraz przygotowuje prostą informację po zakończeniu działań, – prowadzi portfolio obywatelskie do działania.	– z pomocą nauczyciela lub innych uczniów zbiera podpisy (min 20 osób), skutecznie dostarcza list lub petycję do adresata i ma na to poytwierdzenie, – przygotowuje prostą informację po zakończeniu działania i prezentuje ją nauczycielowi.	– przygotowuje tekst listu z uzasadnieniem swoich racji, – angażuje się w akcję informacyjną na temat działania; przy pomocy innych uczniów zbiera podpisy (min 20 osób), – dokumentuje działanie i prezentuje jego efekty nauczycielowi, – prowadzi portfolio obywatelskie do działania w wymaganej formie.	– przygotowuje tekst listu z oceną sytuacji i rozbudowanym uzasadnieniem swoich racji, – współprzetworuje akcję informacyjną na temat działania (listu otwartego), aby znaleźć poparcie jak największej liczby osób; zbiera samodzielnie podpisy 20 osób, – dokumentuje działanie w wybranej formie, -prezentuje/publikuje efekty swojej pracy na forum klasy, – prowadzi portfolio obywatelskie, w którym na bieżąco zamieszcza materiały pokazujące jego pracę.	– przedstawia propozycje rozwiązań, – przygotowuje i przeprowadza akcję informacyjną na temat działania (listu otwartego), aby znaleźć poparcie jak największej liczby osób; zbiera samodzielnie podpisy ponad 20 osób, – przygotowuje odpowiednio opracowanie materiały, formułuje wniosek, - dokonuje podsumowania i samoceny.	